

Nauwelijks honderd pagina's, maar wat een ongelooflijk rijke roman.

Denis Johnson: Treindromen

Uit het Engels vertaald door Maarten Polman.

Anthos; 93 pagina's; € 12,95.

Op het achterplat van de novelle Treindromen (Train Dreams) van Denis Johnson staat een juichend citaat van Michael Cunningham, die ons mededeelt dat dit boek zijn leven ('een beetje') heeft veranderd, hem rijker en bedachtzamer heeft gemaakt en dat hij mensen zou willen toeschreeuwen: 'Just shut up and read this, motherfucker!'

Cunningham deed deze uitspraak nog voor hij en twee andere juryleden Johnsons boek - samen met The Pale King van David Foster Wallace en Swamplandia! van Karen Russel - hadden voorgedragen voor de Pulitzer Prize for Fiction 2012. De Pulitzer Board die de prijs toekent, besloot echter dat geen van de drie titels goed genoeg was om te worden bekroond.

Wie Treindromen leest, kan maar één reden bedenken - een armzalige - waarom dit boek geen prijs waardig werd geacht: de Pulitzerdames en -heren zullen het wel te dun hebben bevonden. Het beslaat inderdaad nog geen honderd pagina's. Maar in die beperkte ruimte presenteert Johnson de rijkdom van een vuistdikke roman.

Treindromen is het verhaal van Robert Granier, die aan het begin van de twintigste eeuw als dagloner werkt in de uiterste noordpunt (de zogeheten 'Panhandle') van Idaho en in de bossen van de staat Washington. Hij hakt bomen om, zorgt voor het transport van de stammen en werkt mee aan de aanleg van bruggen voor de Spokane International Railway, die als een rode draad door zijn leven loopt en die symbolisch is voor de veranderingen die zich gedurende zijn leven in de Verenigde Staten voltrekken.

Granier weet niet precies wanneer (1886?) en waar (Canada?) hij is geboren. Hij werd rond zijn zevende in zijn eentje op de trein naar Idaho gezet en groeide op bij familie. Hoe hij zijn ouders kwijtraakte, heeft niemand hem ooit verteld.

Als de novelle begint, werkt hij aan de aanleg van een brug. Wanneer een Chinese arbeider op diefstal wordt betrapt en de anderen hem willen afstraffen

door hem van de brug af de rivier in te gooien, doet Granier impulsief mee. Maar de Chinees ontsnapt en bijt zijn belagers een onverstaanbaar spervuur van verwensingen toe. Een vervloeking, vreest Granier.

Drie jaar later lijkt zijn vrees te worden gerechtvaardigd. In het dal waar zijn eenvoudige hut staat, heeft een felle brand gewoed. De hut is verkoold, zijn vrouw en jonge dochtertje zijn nergens te vinden, niemand heeft nieuws over hen. Hij moet vrezen dat ze om het leven zijn gekomen.

Granier aanvaardt de gebeurtenis met een gelatenheid die aansluit bij de bijna stoïcijnse sfeer die het boek doordrenkt. Ook andere personages kenmerken zich door hun vermogen het leven en de dood te nemen zoals ze komen.

Maar natuurlijk is er verdriet achter de façade. Het is vooral de indirecte wijze waarop Johnson ons bliken gunt op dit verdriet, meestal in simpele alledaagsheden, die Treindromen tot zo'n meesterlijk boek maakt.

Dan lezen we hoe lone wolf Granier de roep van de wolven in het woud beantwoordt, hoe hij vriendschap sluit met een roodharige aanloophond, hoe hij, wakker geworden door een trein van de Spokane International Railway, zich realiseert dat hij van zijn vrouw heeft gedroomd, hoe hij in een gewonde jonge wolvin zijn dochter meent te herkennen.

Treindromen is op een wonderlijke, knarsende manier zowel meedogenloos als vol compassie, een werk waarin Johnson zich een rauwe poëet en een meester van de suggestie betoont. Je moet wel een motherfucker zijn om zo'n boek geen Pulitzer Prize te gunnen.

Bron: Hans Bouman in De Volkskrant Boeken , zaterdag 26 januari